

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

Budapest, V. Váczi körút 23

hova minden küldemény intézendő.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve. . . 8 frt —
Félévre 4 » —
Negyedévre 2 » —
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Tartalom:

A pesti Chevra-Kadisa. Irta: Stur m Albert. — Kik lépjenek a Chevra-Kadisába. K o h n Dávidtól. — Palesztina mellett. (A berlini konferenciáról.) — Magyar zsidó esaládok. Irja: Dr. L á z á r Béla. — Anthologia a zsidó klasszikus költőkből. Irja: M a k a i Emil. — Arnsteiner ur háztűznézőben. Kom p e r t Lipót beszélje — Irodalom. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1891. december 6) **5652 Kiszlev** hó (30 napos) 5-ike. Hétfő 6-ika Kedd 7-ike Szerda 8-ika Csütörtök 9-ike. Péntek 10-ike. Szombat 11-ike. Hetiszidra: **Vajécze** Haftorah: Hosea 12. fejezete

A pesti Chevra-Kadisa.

— Folyó hó 6-án kezdődő felvételek alkalmából. —

Száz éve, hogy fennáll a pesti Chevra-Kadisa! Chevra-Kadisa! Van-e zsidó, a ki nem tudná, e két szó mit jelent? Hol van a zsidó, a kinek e két szó hallatára nem nyílnék szive és egyuttal erszénye is; hol van a zsidó, a ki e két szó hallatára nem ébredne zsidósága tudatára, szegény hitfelei iránti könyörületre, a zsidó nép legsajátosabb erényére, a melynek őshéber neve »gemillasz cheszed«, és hol van a zsidó, a ki ily perczben nem emlékezik a koronás bölcs szivhez szolgáló mondására: »Uczdóko taczil mimmóvesz!«

Másfélezer éve, hogy a népek között elszórtan él a zsidóság, másfélezer éve, hogy elhalt ajakáról az élő héber szó, hogy nyelvben és mezben hozzá simul új hazája lakosaihoz. Mennyi egyéni vonásból vetkőzött ki a századok s az üldözések hosszú során; hányfelé oszlott külső szertartásokat és belső gondolkodást illetőleg! azonban ezen egyetlen intézményén túl nem adott, ebben az intézményében egy maradt a zsidóság az egész földtekén: aggjait hogy ne engedje veszni útszélen, betegeit hogy ápolja szeretettel és halottjait hogy eltemesse méltó kegyelettel.

És eme intézményhez való hű ragaszkodása annyira vérévé vált az egész zsidóságnak, hogy e másfélezer év alatt, nagyobb számú zsidó egy helyt maradandó tartózkodásra még nem telepedett le anélkül, hogy soraiból meg nem alakult volna a szent egylet, a Chevra-Kadisa, a mely a hitfelekkel szemben tartozó könyörületnek istenfélő gyakorlatát czélul tüzi ki magának.

A pesti Chevra-Kadisa száz éve áll fenn. Kezem ügyében nincsenek a számadatok, a melyekből egy krajczárig ki lehetne mutatni, hogy e szent egylet fönnállása óta mennyit juttatott jótékony és közhasznú czélokra; de annyit tudok, hogy ezen intézmény évi kiadásai a százezer forintot régidők óta meghaladják; hogy fővárosunknak és az országnak régesrég legjelentékenyebb jótékony intézménye, és hogy ennélfogva megszámlálhatatlan összegek kerültek pénztárán át a szükölködők kezeibe; hogy milliókat fordított betegek ápolására, halottak kegyeletes eltakarítására. Sőt ama megbecsültségben, a melynek a hazai zsidóság a jók és elfogulatlanok részéről örvend, vajjon van-e valaminek nagyobb része, mint éppen eme intézménynek, a mely legélénkebben tanuskodik a mellett, hogy vallásunk a felebaráti szeretet és a holtaknak tartozó kegyelet vallása és hogy

a zsidóság se égetőbb se szentebb kötelességet nem ismer, mint gondoskodni azokról, a kik saját emberségükből erre nem képesek.

A pesti Chevra-Kadisa, a mely a mellett, hogy aggjai számára a városliget legszebb pontján most emel új díszes épületet, azoknak eltarására csak tavaly vagy 12,000 forintot költött; a mely szegényeit és betegeit ugyanakkor közel 35 ezer forinttal gyámolította, és a mely ugyan abban az időben a hitközség 2000 halottja közül felénél többet egészen ingyen tisztességesen takarított el, a mi szintén több mint 18,000 frtjába került, — még ha eltekintünk is a kegyelet egyéb műveitől, a melyeket évről-évre roppant buzgósággal és tetemes áldozatokkal végez fáradhatlanul: a szent egylet a nem zsidónak is kell, hogy imponáljon működése csendes és egyszersmind nagyszerű volta, szép és magasztos czéljai és nem kevésbé szép és magasztos eszközei által.

És mégis — ki hinné! — eme szent egylet a pesti zsidó hitközség nem valamennyi adóképes tagját foglalja magában! Igaz, hogy tagjai száma a négyezret megközelíti már, de mennyivel többet tehetne a könnyörület szolgálatában, a zsidó hirnév öregbitésében, mennyivel több érdemet szerezhethetne isten és ember előtt, ha valamennyi pesti zsidó tagjává válnék eme szövetségnek, a mely minden embert édes testvérré teszen és a melynél szebbet és dicsőbbet emberek még nem gondoltak ki. Mint a hitközségi élet legdiszesebb virága a legszeretetteljesebb gondozásra méltó intézmény, a mely az eszményképet megközelítette akkor, midőn körén kívül számba vevő zsidóság nem letezik!

Száz éve, hogy fönnáll a pesti Chevra-Kadisa! Vajha második évszázadát tagjai megkétszerezedett számával nyitná meg a hazai zsidóság közös dicsőségére!

Sturm Albert.

Kik lépjenek a Chevra Kadisába.

Az élőket összetartja, a betegeket gyámolítja, a szegényeket istápolja és a halottakat eltakarítja.

Emléke a régi időknek, a mikor még törődött a zsidó maga-magával, a mikor még nem átkozta ki az egyik zsidó a másikat a ruhájáért, hanem szerette egymást, mint ahogy az apátlan, anyátlan árvák összebujnak, hogy elpanaszolva egymás baját, könnyítsenek a terhén.

Nem volt soha zsidó partikularis érdekek nagyranövelője, nem törődött politikával. Még csak az sem volt a czélja, hogy ellenséges emberek ellen védelmezze a zsidóságot, hanem csak az, hogy leküzdje a nyomort, elviselhetőbbé tegye az inséget és aztán elkísérjen oda, abba a csöndes országba, a hol nincs többé se nyomor, se betegség, se üldözö, se üldözött.

Három évről három évre megnyitja ajtaját, hogy bebocsássa tagjai közé azokat, a kik be akarnak lépni és felhívja a csallakozásra azokat, a kikben nincs buzgóság, hogy maguk jelentkezzenek, de van annyi jó zsidó vér, hogy kérését hallatlanba ne vegyék.

Most letelt újból a három éves ciklus és a budapesti Chevra-Kadisa újból várja a híveket, hogy betérnének az ő kapuin és segítenék őt nagy feladatában, önmagukért és szegény, beteg embertársaikért.

Meghallgatják-e szavát, a kikhez szól? Úgy hallják-e, a mint az az emberszerető zsidó sziveken cseng keresztül?

Tudjuk, jelentkezni fognak most is sokan, a kik biztosító intézetet keresnek a Chevrában s olcsó temetkezési vállalatot. Nem akarjuk az ő érdemüket sem kisebbiteni; hiszszük, hogy őket se vezeti pusztán a takarékoság vágya, midőn a Chevrához fordulnak. Tudjuk, jelentkezni fognak sokan olyanok is, a kik a Chevra-Kadisa jótéteményeire nem szorulnak rá, de keresik az alkalmat, hogy valahová azért tartozzanak, mert zsidók. Nem az elsőkhöz, nem is ezekhez fordulunk.

Hanem azokhoz, a kik lassan-lassan leszoktak arról, hogy zsidó nevüket becsüléssel viseljék; a kik elfeledték, hogy a mi nemesi leveleinket ostorcsapásokkal rótták rá elődeink hátára és lelkére; a kik elfordulnak ettől a nemeslevéltől, mert csak a megszegyenítést látják és nem veszik észre azt a heroizmust, a melylyel azok elviseltetének.

Öhözjájuk fordulunk. Tegyük meg az első lépést arra, hogy a szent egylet tagjává lévén, lemondjanak indifferentizmusokról és csatlakozzanak azok testületéhez, a kikkel egy húsból, egy vérből valók.

Nézzenek körül, és ha azt látják, hogy az a zsidó részesül több becsülésben a társadalomban, a ki eltagadja származását, — akkor ne lépjenek be a Chevrába. Mi nem kívánunk tőlük áldozatot.

Ha látják azt, hogy a zsidóság szellemének elitje, a zsidó írók és művészek nem akarnak zsidók lenni, akkor ne lépjenek be a Chevrába. Mi nem kívánjuk, hogy belépésükkel korlátozvonjanak maguk és azok közé.

Lássák meg azokat, a kik végkép leszakadtak a fáról, a melyen nagyranóttek. És ha megtalálják majd azok lelkében a nyugodtságot, a boldogságot és a külső munkásságukért való elismerés alatt a keresztények becsülését is akkor ne lépjenek be. Mi nem akarjuk, hogy ők megnehezítsék maguknak a nyugodtságot, a boldogságot, a becsülést útjait.

De ha nem találják meg mindezeket, akkor hallgassanak zsidó szívük dobbanására és jöjjenek.

Hiszen a Chevrá-Kadisa nem kér tőlük nagy áldozatokat, se pénzben, se egyéb javakban. Nem kívánja tőlük, hogy lemondjanak a közös magyar társadalomhoz való hozzájárulásról, de elősegíteni akarja azt. Akarja, hogy magyarrá legyenek, de akarja, hogy zsidók is legyenek.

Kohn Dávid.

Palesztina mellett.

— A berlini konferenciából.

Előző számunkban a berlini konferenciáról közölt tudósításainkkal eljutottunk Franzos Károly Emil jelentésének végeig, mely különösen a palesztinai gyarmatosítás tervének elejtését tárgyalta bővebben. Ezuttal a palesztinai terv védelme körül kifejtett vitából Hildesheimer beszédét közöljük.

Franzos Károly Emil referádája után Hildesheimer Hirsch kéri szót Palesztina mellett s miután kiemelte a Franzos-féle jelentés Palesztinára vonatkozó részének komolyságát, lelkiismeretes és elfogulatlan voltát, kijelenti, hogy azon százazreknek egyenes felszólítása a folytán, kik feszült várakozással tekintenek Berlin felé,

ragadja meg a szót. Ő nem kívánja azt, hogy Palesztina legyen azon ország, melyet a német központi bizottság a saját gyarmatosításának teréül kiválasztott, azt sem kéri, hogy ezt a gyarmatosítást directe elősegítse; kívánsága szerényebb.

Azt mondta szóló, hogy ő százazrek mandatáriusa; ezt nem tudja ugyan statisztikai adatokkal bizonyítani, de aki, miként ő, közvetlen szemlélésből ismeri Oroszországban a palesztinai mozgalom mélységét, az meg fog véle egyezni abban, hogy nem is százazrek, hanem milliók kívánságáról van szó. A mozgalom keletkezésében és növekvésében mint tévesen hiszik, nem csak azon orosz hittestvéreknek van része, kiket »orthodoxok«-nak neveznek, hanem földézője és a mai napig táplálója volt annak az ellenkező felekezeti irány is.

Talán szabad — ugymond a szóló — e tekintetben olyan személyre hivatkozni, akinek neve Berlinben is igen jó hangzásu, minő dr. Mandelstamm kiewi tanár, azonfelül felemlíti még dr. Pinskiert és Margulis odessai ügyvédek. E mozgalom az idő folyamán olyan kiterjedésre tett szert, hogy ignorálni s még kevésbé emberi észszel és erővel elnyomni lehetetlen. A jövőre való nézvést, igaz, mérlelendő, vajjon Argentína, Brazília és Venezuela alkalmas kolonizáló területek-e? Palesztinát illetőleg e kérdés meghaladott álláspont, mert itt nem az a kérdés, hogy gyarmatosítsunk-e, hanem az, hogy miként és ezt kell meghányi-vetni. Orosz testvéreink eme szerény töredékeinek kívánságát meghallgatni, részére szervezettel teremteni a végből, hogy ő n m a g u k o n s e g i t h e s s e n e j k , — nem kötelessége-e a Nyugotnak?

A palesztinai mozgalom nem új s nem a mostani üldözések hevében támadt. Nyomán haladva, visszajutunk egész 1881-ig, az utóbbi évek terhei csak lényeges növekvését idézték elő. Azon kezdődött, hogy nagyobb számu kiutasított orosz zsidó elhamarkodva Palesztina felé fordult, de azon reményben, hogy ott munkát talál. Reményükben csalódtak, és rettenetes nyomor szakadt a szerencsétlenekre. Nos, uraim, szívükre kezűket, Argentínában, Amerikában, vagy bárhol másutt, minővé vált volna a helyzet, ha az oda érkezett szegényeket a közjótékonyosság épugy cserben hagyta volna, mint tette Palesztinában? Vajjon kevesebb joguk van-e irgalmunkra ezeknek, mert nem lépték át határainkat s nem állottak elének ezen kérelemmel, hogy: »küldjetez minket közkölségen Amerikába«, mert nem mentek azon országokba, hol olyan testvéreik vannak, kik anyagi támogatásban részesíthetik őket, hanem saját pénzükön mentek azon országokba, ahol, s ezt valamennyien tudták, csak nehéz munkával önerejükéből boldogulhatnak? A palesztinai nyomoruságnak természetes szükségképpen kellett bekövetkeznie, aminthogy Memelben is bekövetkezett volna, ha a központi bizottság ügyet nem vet elhárítására, A jaffai nyomornak azonban semmi köze a tulajdonképpen Palesztina-kérdéshez.

De szóló nem akarja a Palesztina-kérdést egészében felvetni; azon kérdés eldöntése, vajjon Palesztina alkalmas gyarmatosítási terület-e vagy sem, lehetetlen olyan testületben, melynek, mint a konferenciának, 70 tagja van. Csak e téren egyik legelső szaktekintély levelének másolatát mutatja be, melyet ez az angol Chowewe-Zion eylethez intézett. Conder őrnagy, a jelenkornak egyik legkiválóbb Palesztina-kutatója és ama nyugat-jordánföldi nagy an-

gol térképnek szerzője, mely talán az egész tanács-termet beborítaná, — 5 évi működése eredményét egy mondatban foglalja össze, mely szerint a palesztinai nyugot-jordánföld igen alkalmas a telepítésre és tízakkora lakosságot is képes eltartani, mint a mekkora jelenleg lakja. A palesztina-mozgalom megvan s hogy minő arányokban — arra nézve szóló a következő adatokat sorolja fel: Az Odessában székelő »syriai és palesztinai földmives zsidókat segélyező egyesület« m. év márczius havában megkapta az orosz kormány jóváhagyását, mely előnyben még csak az »orosz zsidók mivelődését terjesztő egyesület« részesült. Az odessai egyesület gyűjtése múlt évi áprilistól deczemberig 43.000 rubel volt. A folyó évben, bár a kormány akadékoskodott, az egyesület mégis már mintegy 40.000 rubelt szedett be évi járulékokban és ajándékokban, mely összeg az év végéig 50.000-re fog rugni. Ezen egyesületen kívül a lefolyt évben több ugynevezett »agudosz« vagyis szövetség alakult oly czélból, hogy tagjainak évi járulékaiból egy-egy kolóniát alapítson. Ilyen szövetség a szóló tudomása szerint, mely a konferencia előtt 4 héttel szerzett adatokra támaszkodik, — 75 van. Közülök több Palesztinában már földeket is vásárolt még pedig az utóbbi ¼ év alatt mintegy öt millió frank értékben kizárólag a saját erejéből, saját pénzéből. A jekaterinoslavi szövetség 200,000 dunam földet (11 dunam = egy hektár) egy millió frankon vásárolt, a bjalystoki 30,000 dunamot 500,000 frankon, a riga-vilna-kovnoi 46,000 dunamot 520,000 frankon és így tovább. E számok szólanak leginkább a mozgalom nagy arányáról.

És e mozgalom nem mesterségesen készült, melyet mesterségesen el is lehetne nyomni; spontán támadt s ma oly kiterjedésű, hogy még azok is, kik eme gyarmatosítási terv ellen komoly aggodalmakkal lépnek fel, kénytelenek fölvetni e kérdést. Nem torlódik-e ezen vállalat körül sok merészség és talán egynémely egészségtelen tervezés amiért nem válik-e a éppenséggel köteletségévé skeptikusan ítélőnek, hogy eme roppant mérvű mozgalomnak határt szabjon, mely — a terv ellenzőinek álláspontjára helyezkedve is, melyet pedig szóló éppenséggel nem oszt — ezt a vélt »bajt« legalább elhatárolná és enyhítené?!

Maguk az orosz zsidók akarják ezt a rendszeretlen emigrációt szervezni, de a szervezetet megteremteni nem tudták, mert megbeszéléseiket is az ejleple alatt kell tartaniok.

Szólót vagy öt hónappal ezelőtt az említett egyesület és szövetségek fölszólitották, hogy segítse számukra megteremteni az organizációt Nyugaton. E kívánságnak annál inkább eleget akart tenni, mert a kivándorlás munkájának ezt az ágát tulajdonképpen csak a nagy orosz segélyactió egy ágának tekinti, amely nézetben osztoznak vele az említett egyesület vezetői is. Alapjában véve téves tehát az a kiindulási pont, mely így állítja fel az alternatívát: vagy Palesztina, vagy Argentína, vagy Amerika. Az ő programjuk az, hogy: ezen országok mellett Palesztina is. — Téves az az állítás, mintha orosz testvéreink, amennyiben ezt a tervet követik, csak Palesztinára gondolnak, mert Syria, Kis-Ázsia és ázsiai Törökország más tartományai is előttük lebegnek. Végre a tényleges viszonyokat ismeri az félre, aki azt hiszi,

hogy orosz testvéreink az említett országokban a mesterséges emigrációt akarják elősegíteni, ők mindössze sem akarnak egyebet, minthogy azok számára, akik saját erejükből vagy nem egészen elegendő eszközzel akarnak odajutni, a lehetőséget ehhez megszerezzék. — Ez a hivatott vezetőknek felfogása.

Szóba hoztak egy fermánt is, mely megtiltja az orosz zsidók bevándorlását Palesztinába. Szóló szerint vonatkozó fermán egyáltalán nem létezik, csak egy évvel ezelőtt kiadott közigazgatási rendszabály van, amelyet közigazgatási uton ismét visszavontak. A közigazgatási rendszabály kibocsátásán különben nincs mit csodálni, az Egyesült Államok, Brazília vagy Argentína sem tenne másként, ha ezer meg ezer olyan szegény orosz jelennék meg területén, akikkel senki sem törődik és akik ép ezért számtalan kalamitásnak lévén kitéve, a közjótékonyagra nehezednének. A török hatóságok magatartásának semmi köze sincs a fennforgó kérdéshez; nincs bizonyosság arra, hogy a porta elvileg ellenzi az orosz zsidók befogadását, csak óvrendszabálya van, mely megakadályozza a jótékonyág által cserben hagyott szegények beözönlését, amely az ország egészségügyi állapotára veszélyes lehetne. Ez idét egyenesen szerencse, hogy a szegények bevándorlása elé gátat vetettek és szinte azt kívánhatná az ember, hogy ez így maradjon mindaddig, miglen a bevándorlást egészséges alapon jól megfontolt szervezet szerint lehet vezetni.

E szervezet megteremtése végett a palesztinai mozgalom vezetői azon forumok elé kívántak legalább járulni, melyeket Európában e viszonyok legkompetenseb biráinak ismernek el és azokként ünnepelnek. Szóló ezután ismertette az ez irányban folytatott tárgyalásai biztató eredményeit s így folytatta:

A gyakorlati kivitel egyesegyedül a pénz kérdése. Szóló igyekezett felhajtani a szükséges pénzeket és a frankfurti meg hannoveri bizottságok készségesen szavaztak meg a terv számára bizonyos járulékokat. (Goldberger elnök: A frankfurti bizottság a központi bizottsággal való egyetértés kikötésével.)

Hildesheimer ezután nem azt kéri, hogy segítsek Palesztinát kolonizálni, csak a szervezet megteremtéséhez kér segítséget azok számára, kik a saját elhatározásuk folytán, saját erejükből akarnak ázsiai Törökországnak tartományaiban letelepedni. De a szervezet létesítése az előfeltétel s ennek költségeihez kér hozzájárulást annál is inkább, mert maguk az orosz zsidók már 50.000 frankot raktak össze e czélra, ami, tekintve az ő anyagi kimerülésüket és tekintve az ez irányban már hozott áldozataikat, nagy összegnek mondható.

A jótettet és az igazságosságot a héber nyelv egy és ugyanazon szóval »cedokó«-val fejezi ki, mert zsidó fölfogás szerint ezek azonos fogalmak és a jótetben való igazságosság az, amit az orosz zsidók egy töredéke kér. Nem a legrosszabb elem az, mely a szóló által kér segítyt, de olyan, mely önnállóan a saját erejéből akar vagyona romjaival existenciát teremteni. Végül egyenlő mértéket kér a zsidó jótékonyág crémjétől az ő megbízói számára.

A vita további folyamát és a konferencia végét jövő számunkban adjuk.

Magyar-zsidó családok.

I.

Idegenben.

— Rajz. —

Az izgatottság kimerítette, s mihelyt a párnára hajtotta fejét, — elaludt. A házban mindenütt kialudtak a lángok, csak az udvari hálósobában csillogott a kis, villanyos éji lámpa. Édes anyja ott ült az ágyfő mellett s reszkető kezekkel rakta arra az ósz, beesett szemű férfi homlokára a vizes boogatásokat. Mindenkit aludni küldött. Ő maga fog fenn virasztani.

A férfi bevárta míg elcsendesült minden s aztán megmozgott.

— Róza lelkem, ne ijedj meg, érzem, nem segít rajtam semmi. Meg fogok halni. Küldj el a sógorért...

Az asszony megrémülve, idegesen kap a csengetyü után

Egy pár percz múlva megjön a sógor. Halkan belép, az asszony zokog, a beteg odainti

— Sógor — nincs semmim. Ha meghaltam — gondod —

Köhögés akadályozta a beszédben. Ekkor jön meg az orvos, — megtapintja a beteg ütérét s mereven mondja:

— Weisz ur, vigye ki ő nagyságát.

— Meghalt?

— Igen.

Az asszony, mintha tüzes vassal égetnék, felordít. A házban mindenfelől mozgás támadt, az éjjeli lámpák felcsillognak, s anyja hangos zokogására felébred a lány is. Még félálomban — berohan a szobába, — de észre veszi, hogy nincs toillette-ben és sikoltva visszazalad. Hallja a jajveszékést, anyja panaszszavát, bátyja fuldoklását, a szobalány visítását, a szakácsné jajongását, sógora férfias csillapítgatásait. Nem tudja: mi történt — csak sejti — de nem hiszi el — magára kapja ruháját — berohan — anyja ráborul az ágyra, bátyja a pamlagon fetreng, a cseléd a földön zokog.

— Meghalt? Papa? — kiáltja el s ha a sógor fel nem kapja végig esik a földön.

A délutáni nap vet szobája falaira sugarait, mikor felnyitja szeméit. Csend van. Az ágyfőnél sirástól kidagadt szemekkel ül a szobalány, — s Thea mindent megtud szemeiből.

Kábultan néz rá Meghalt? Apja? Az a délczeg, szép, ósz férfi? Mikor tegnap este anyjához fordulva, így szólt: »Róza, lefekszem rosszul vagyok« kétkedőleg nézett rá. Papa? Beteg? Azután, hogy megjött az orvos — anyja kétségbeesett arca, a lakók ijedelve, a nagy zaj, ah! — kimeríté.

— Meghalt!...

E gondolat kábultá tette, s mintha álomban, gépiesen öltözött fel, s bement a salonba. Mindenki ott volt, anyja zokogott, bátyja mereven tekintett le a földre

és mindenki arcán a rémület kifejezése. Nem tudott köszönni senkinek, azt látta csak, hogy sokan vannak, odasimult anyjához, ki magához vonta, szegénynek, árvának, koldusnak, szerencsétlennek, földönfutónak nevezte. Miért? Mert papa meghalt? Hisz ő ebben nem hibás? Gondolkozni kezdett azon, hogy mikor bántotta meg a papát? De nem emlékezett semmire. Ezen aztán sirni kezdett.

Sírásban telt el két, véghetetlen hosszú nap. Aztán egy délután nagyon sok kocsin jött meg nagyon sok vendég. Anyja elájult meg magához jött, hangos zokogásától visszhangzott a ház, de jajába vegyült ezer idegen jaj. A pap dicsérte a papát, ő bátyjába kapaszkodott és nagyon-nagyon sirt. Mit vétett vajon ő a mamának?

Mikor visszajöttek a temetőből anyja ezt mondta a bátyjának:

— Ha leültük a sűvét, a sógorral együtt megnézitek a könyveket. Nincs semmink — azt mondta utóljára.

Ujra zokogni kezdett.

Ámde a haldokló igazat mondott. Sem a ház, sem a szőlő, sem a birtok — nem volt az övék. A passziva 30 ezer forinttal több volt, min az aktiva. Az emberek komoly arcot vágtak — ott benn az irodában — ő csak azt látta, hogy anyja kétségbeesve tördeli e hirre kezeit és sopánkodik:

— Édes Istenem, te meg'átogattál! Én Jakabom, a jószágod az oka! Ha nem lettél volna olyan hiszékeny; hogy visszaélték a te szerető sziveddel!

Másnap jöttek a számlákkal, a boltokból, a bankból; az ügyvédhez utasított mindenkit. Alig maradt valamije A sógora vigasztalta, segítette, a jó barátjai rövid leveleket, ha küldtek, nem látogatta őket senkisé, csak nem a hitelezők.

A szegény asszonyt büszkeségében verték meg. Ő, aki hangadó volt a városban, az izr. nőegylet alelnök-nője, a sok jótékonyági egyletek bizottsági tagja, a salonok egyik ünnepelt hölgye — oda minden. Megirta egyenkint a lemondó leveleket. Elfogadták mindenütt. A büszke Schlesingerné hidegen biczentett a fejével, mikor találkoztak, ez volt a kegyelemdőfés. Nem állta tovább Elhivatta a sógorát:

— Sógor — Pestre megyek!

S felmentek. Az a kis város sokkal jobban ösmerte őket, semhogy ott maradhattak volna A fényes életnek vége, a nyílt házat be kellett szüntetni s a sok kárörvendő, gúnyosan résztvevőket nem tudta elviselni anyja büszkesége. A kis leány — alig tizennégy éves — ebből mit sem értett, nem annak az életnek nevelték, mely szintelen és durva, de őszinte és igaz. Annak, mely pompázó és díszes, telve bókka, fénynyel, ragyogással, amolyan felkapott vidéki uri zsidó család gyermekeként, kit — ha a családfő sokat veszít a börzén, vagy elveri a jég a termését — lelkileg is tönkre szokott tenni a bukás.

Felköltöztek hát Pestre. A lányt varróiskolába adta bē az anyja, a fiu könyvelőnek állott, az anyja szatocsboltot vett s árulgarott. Így csak megélték valahogy. Teltek az évek, a lány csak mint egy szép, fényes álmra emlékezett vissza az elhagyott otthonra. A salonra, hol megtapsolták, ha énekelt, vagy szavalt, a tánczteremre, hol titokban oly sok czukrot kapott a Tiborkától; az iskolára, hol őt kényeztették, őt dicsérték a legjobban. Halaványultak ezek az emlékek egyre, a jelen sívár egyhangúsága, kínos unalma annál jobban lekötötték? Már-már nem is hitt bennük. Nem találkozott soha azokkal, kikről anyja esténként csillogó szemekkel beszélt. Tündérmesének vélte azokat a híres purimestéket, melyeken megjelent volt az egész város, hol annyi kedélyes tréfán csendült fel a jókedvű kacaj, melyeknek emléken édesanyja beesett arcán is megjelenik a jótevő mosoly. Tündérmesének azokat a vig szüreti mulatságokat, melyeken édes atyját a polgármester szokta volt felköszönteni ah, hol vannak azok az idők?

Csodálatos! Nem fájt a lelke, ha ezeket hallotta. Nem könyezte meg emléküket, mint anyja, nem panaszkodott a mulandóság felett, mint anyja, nem ápolta a mult emlékeit, mint bátyja, nem is emlegette a multat soha sem.

Beletalálta magát az új viszonyokba hamarost. A czukrossütemény ize nem maradt meg a szájában, megette jóízűen a kenyeret is. A műhelyben jól érezte magát, új társnőivel megbarátkozott. Bajaik az ő bajai, nézeteik az ő nézetei, örömeik az ő örömei lettek. Nem is vágyott a fényre, pompára; a mult nem kísértette, romlatlan lelke üde, tiszta maradt. Lelki állapota derült, szemei mosolygók, ajkai korálpirosak voltak; kedvvel dolgozott, jó kedvvel ment haza ez tért vissza a műhelybe. Napról-napra, hétről-hétre, évről-évre.

Am édes anyja, de bátyja is, csak a multnak éltek. Terveket szöttek folyton folyvást, hogy lehetne ismét azzá lenni, a mik voltak Megmaradtak arisztokratáknak a nyomorban is!

A lány megmaradt idegennek — otthol!

Őt esztendő telt el ekkép. Mindössze annyi változott, hogy a műhelyben ő lett az első lány, a bátyja már havonként 80 frtot keresett, s édes anyja sem panaszkodott. Elmult egy hét is s nem emlegették a multat. Lakásukat részletfizetésre vett butorokkal rakták be, törlesztették pontosan a részleteket, ő járta rendszeren a maga utját, s az idő telt — telt egyre.

— Bocsánat Thea kisasszony — szólt hozzá az egyik nap társnője.

— Parancsol?

— Nem jönne el egy mulatságra? Műkedvelői előadással van egybekötve, fel is léphetne, igen szép mulatság lesz!

— Anyám dönt ebben — válaszolta.

— Este menjünk együtt, bemutatom a főrendezőnek. Találkozhatunk vele az uton,

Theát érdekelni kezdte a dolog, de érdekelte a fiatal ember is, kit viszont megkapott a lány egyszerű naivitása, jóságos szeme. Attól kezdve minden este találkoztak. A fiú első segéd volt egy divatáru üzletben, ő tartotta ki édes anyját, ki azelőtt mosónő volt a Dobutczában. Klein Izornak nevezte magát, igen elegánsan járt, czilinderben és galossniban, s mert a lánynak sohasem mondta senki:

— Szeretlek!

Csak Izor ur, (minő pathoszsza, de őszintén!) megtetszett neki. Alig két hete ösmerte.

Lázár Béla.

(Folytatása köv.)

Anthologia a zsidó klasszikus költőkből.

XXXII.

Mózes ibn Ezra, kit Heine egy sorba helyez a nagy zsidó költőkkel, nem oly irányban fejlődött, mint Gaboról vagy Juda Halévi. A versforma, melyet a nagy költők oly mesterileg kezeltek, nála több mint eszköz, nála — cél. De daczára annak, hogy néha a külalak a vers tartalmát homályossá teszi, mégis átcsillamik mindenütt Mózes ibn Ezra költői talentuma és mély érzésvilága.

Szerelmi tragédiája elég anyagot szolgáltatott lyrai hangulatra. A leány, kit szeretett, nem viszonzta szerelmét s a költő bujdosni volt kénytelen lakatlan tájon, csupán a sziv gyógyíthatlan fájalmától kisérvé.

Ezen időből valók legszebb versei, melyek igaz és őszinte hangjuknál fogva a héber poezis remekei.

Kedvesemhez.

— Mózes ibn Ezra. —

Hogy mit szól a világ mirőlünk,
Az oly kevésbé érdekel;
És hogy frigyünket gúnynyal nézi,
Azt is még könnyen tűröm el.
De hogy te is el akarsz hagyni,
Az üt szívenem mély sebet;
Hogy kicsinyesen gondolsz rólam
S nem érted tiszta lelkemet.

*Mi nélküled a föld? az élet?
Szük börtön az egész világ —
S mi vagyok én, ha nem szeretsz le?
Pusztább, mint őszszel a virág.
Az erdőből ki nem találok,
Sehol se lelem a nyomot,
Mióta érzem, oh leányka!
Hogy néked közönyös vagyok.*

*Igaz-e, hogy másé a lelked?
Más szívja édes csókodat?
És a mi bemed szent, magasztos,
Az társul többé nem fogad?
Bár szívem vádol, még se tudlak
Üdvözlét nélkül hagyni el,
Egész szívvel csak most szerellek,
Mióta érzem: váhni kell!*

*Beleg vagyok, tudom magamba'
Soká nem tarthat életem,
Oh engedd, hogy e hideg arczot,
Síromba emlékül vigyem.
Szól a pacsirta, hív a gerle,
Igen, hű társaim, megyek —
Szívem egyellen hű szerelme:
Oh szép leány, Isten veled!*

Makai Emil

ARNSTEINER ÚR HÁZTÜZNÉZŐBEN.

Elbeszélés.

(22)

Írta: **KOMPERT LIPÓT.**

— Hani nenne, megértette kegyed e levelet? — kérdezte a tanító a Száli mamájától.

— Ön elkészül innen, Arnsteiner ur? — szólt a tollfosztó asszony, aki a tanügyi szakosztály meghívó leveléből csak annyit tudott kiolvasni.

— Hát nem vette észre kegyed, hogy az a leányeg: kivel távozzam — szólt a tanító bosszasággal és hogy — családot is hozzak magammal?

A tollfosztó asszony csak rázta a fejét; sejtett ugyan valami roppant szokallant; egy gondolat mint a villám végig szikrázott lelki szemei előtt, de ugyan csak oly gyorsan el is tűnt.

Végre-valahára aztán megszánta a tanító az ily módon ugyancsak próbára tett asszonyt: elfordult tőle és Szálihoz intézte a szót. A leány mindaddig el sem mocczart helyéről, szinte elvarázsoltnak lehetett őt tartani.

— Hát te értesz-e engem, Száli? — kérdezte a tanító olyan ellágyultan és nekiérzékenyedve, amennyire az a legőszintébb szívtől telhet.

És e pillanatban Arnsteiner ur olyasmire me-részkedett, amihez neki teljes életében hiányzott a bátor lélek elhatározása: megragadta Száli kezét — és természetesen ő nem kevésbé reszketett mint a leány maga.

— Istenem, Arnsteiner tanár ur! — fakadt fel Száli ajkán a tompa felkiáltás, arczát előntölte a pirosság és kezét a tanító ujjai közül ki akarta szabadítani.

De Arnsteiner nem engedte; még csak annál szorosabban fogta:

— Száli, itt az édes anyád előtt kérdezem tőled, hajlandó volnál-e engemet új hivatalom helyére mint az én kedves feleségem követni?

Az elhatározó szó ki volt mondva — de akár a kérdés nagy hordereje, akár más valami furakodott e pillanatban a leány válasza és a férfi kérdése közé, elég az hozzá, hogy Száli villámgyorsasággal szabadította ki a kezét és megfordult még pedig azon ördögös zúg felé, mely olyan mélyen volt beavatva egy álmodozó lélek titkaiba. A tanító arczvonásai fájdalmas meglepetést árultak el:

— Te elfordulsz tőlem, Száli, — te eltaszítasz magadtól? Oh, én valóban rászolgáltam erre, nem érdemeltem jobb sorsot. De hát neheztelni akarsz-e azon emberre, aki nagy beteg létére nem tudta, mit tett és mit cselekedett? Száli, a földkereken te egyedül tudhatod, mi annak a betegségnek természete és neve, amelyben én szenvedtem. De azt mondom én teneked, hogy immár kigyógyultam, egészséges vagyok, mint a hal a vízben, most már semmiféle »Winterfeld Szidoniá«-tól meg nem ijedek. Elég erősnek érzem magamat arra, hogy szembeszálljak egy csupa Szidoniákból álló világgal és hogy mégis tehozzád intézzem e kérdést: Száli, akarsz mint az én kedves és hű feleségem vélem idegenbe jönni?

Arnsteiner tanítványa mozdulatlan maradt. Csak halk szepegése árulta el, hogy a tanító szavai érzékeny helyre találtak. De vajjon előnyére-e?

— Tudom, Száli. — szólt a tanító, ki az öreg asszony jelenlétéről szinte megfeledkezett — tudom, lelkem, téged mi bánt és fakasztja föl könyeid. Te resteled azt a méltatlan szerepet, melyet hóbortomban véled eljátszattam. Uram, teremlőm, hol is volt az én szemem, meg a fülem; minő vaksággal és süketséggel voltam megverve? Hozzád voltam bizalommal, téged választottalak ki ahoz, hogy ostobaságaim követje légy. És te ráálltál, és megütközés nélkül a kezemre jártál akartál, olyan dologban, mely alaptalan semmivolta csak most világosodik fel előttem teljesen. És hogy mindez megtörtént, hogy én téged megbántottalak és aggasztottalak, avval a kérdéssel állok eléd: Száli, akarsz-e az én feleségem lenni?

A leány csöndes zokogását csak most lehetett határozottan felismerni, mindamellett megmaradt elfordult állásában.

— Száli — szólt a tanító egyre több szívóssággal — kegyelemmel ítélkezzél azon ember fölött, aki hóbortjának büntetését keserűen vezekelte le. Neked megmondhatom, de senki másnak a világon; hallatlan módon megcsufoltak és meggyaláztak, éppen a vőlegény jelenlétében neveltségessé tett engem Winterfeld Szidónia.

— Szent isten! — röppent el a fájdalom szülte kiáltás a leány ajkáról.

— És noha én oktattam mindnyájukat — folytatta a tanító hevesen — mire haláluk órájáig fognak emlékezni, mégis én tartozom nekik szívből eredő halálával azért a tanuságért, melyet tőlük nyertem. A nagyzás tévesztett meg, s a nagyzás terelt ismét a jó utra. És az a jó ut, mely az üdvösségé és az áldásé, hozzád vezet. Utközben, hogy ide jöttem, mint mentő világosság és tűz lebegett előttem, hogy csak az én Szálimnál találhatom meg azt, amit mindenféle téves jelenség után indulva, másoknál kerestem; az igaz zsidó kedélyt, a hű és jámbor lelket!

Arnsteiner abbahagyta a beszédet, szívének egész tartalmát kitarla és ámbár ő' azt hitte, hogy még alig mondott valamit, egyetlen hang sem hagyta el ajakát.

Erre Száli lassan megfordult és könyáztatta arcát, melyen az üdvösség mosolya derengett, a tanító elragadtatva szemlélte.

— Szégyenkezniem kell Arnsteiner ur — rebegette a leány, — hogy ön engem —

— Micsoda? — kérdezte a tanító ijedten s elakadt a lélekzete.

— Hogy én, aki olyan nagyon tudatlan vagyok és még csak a nagy S-ig jutottam el, csak ugy egyszerűbe —

Arnsteiner felbeszakította:

— O Száli, — kiáltott fel őszinte elragadtatással — Isten a tanum, hogy én ugy kívánlak téged, ahogy vagy. És ha csak most kezdenéd az »A«-n, vagy ha három éves gyereknél is kevesebbet tudnál, akkor sem szólnék hozzád máskép: Száli add nekem a te aranyos szívedet és légy a feleségem!

— Anyukám — kérdezte a kis Száli, aki érzelmei folyamának már nem tudott gátot vetni — anyukám, belegegyezel-e?

— Száli, leányom, hát azt még kérdezheted? Testestől-lelkestől mellette vagyok, az lesz az urad, akit én mindig annak kívántam — isten látja lelkeket! — szólt a tollfosztó asszony, aki már jó darabja, hogy tisztába jött a tanító állapotával.

Erre a kis Száli, neki pirosodva mint a kelő nap, a tanítónak eléje nyújtott kezébe tette kacsóját és oly hangon, mely ártatlan lelkének mélyéből fakadt, így szólt:

— Nekem sem volt jobb kívánságom. Itt vagyok, vigyen el Arnsteiner tanár ur. — És Arnsteiner Gyula

nemcsak a kacsót vonta keblére, hanem karjai között fonta az egész, nekihevült szép leányt és bizony szép kis idő telt bele, még jövődjője feltalált boldogságát megint szabadon bocsájtotta.

(Folytatása következik.)

Irodalom.

A Slemil keservei Ezen nem épen közönséges cím alatt jelent meg egy csinosan kiállított, terjedelmes verses elbeszélés, melynek szerzője *Ignotus*, (Veigelsberg Leonak, a jeles publiczista fiának álneve) Ignotus nevét már nem egy csinos költemény alatt olvastuk s azért bizonyos érdeklődéssel vettük kezünkbe ezen önálló munkáját, melyben egy az élet küzdelmeitől gyáván visszarettenő fiatal embernek szerelmét festi. Szeret, de gyáva arra, hogy szerelmét ideáljának bevallja s mindig az utolsó perczben hagyja őt cserben bátorsága. Szóval igazi »Slemil« milyennel az életben igen gyakran találkozunk. Ignotus gazdag költői phantasiával, élénk, megkapó színekkel festi hősének — ha e szó itt egyáltalán megállhat — lelki állapotát, kétségbeesett vergődését. Szép eszmékben, humoros fordulatokban gazdag beszély, melynek nem egy részlete mint önálló munka is becses és marandó értékű. A versek rimetlen trochaeusok; a nyelvezet választékos szép magyarságu. A lelki állapot finom árnyalatainak színezését művészileg érti. Meleg ajánljuk az őszi könyvpiac ez érdekes és saját-szerű termékét olvasóink figyelmébe. Kapható a Grill-féle könyvkereskedésben.

Kis Almanach. Ez a czime egy új könyvnek, mely előreláthatólag igen kelendő lesz. Bródi Sándor, a kiváló regényíró állította össze a gyermekek számára s mely mintegy pendantja lesz évről-évre annak az Almanachnak, melyet Mikszáth szerkeszt a — nagyok számára. Husz magyar író ült íróasztalához, hogy a legfiatalabb generáció mulattatására írjon meséket, rajzokat s feladatát mind a husz nagyon szerencsésen oldotta meg Bizonyára nemcsak a gyermekek fognak örülni a szép meséknek, hanem a felnőttek is, mert a »Kis Almanach«-hal ismét gyarapodott a különben szegény magyar gyermekirodalom.

Székely Béla fiatal író, ki a »Párisi életből« című könyvével nagy sikert ért el s kinek tárczái előkelő szépirodalmi lapokban látnak napvilágot, előfizetési felhívást hirdet két kötetes regényére, melynek címe »Divatos Hazugságok« A könyv Révai testvérek kiadásában fog megjelenni január hónapban. Előfizetési ára 1 frt 50 kr. Megrendelhető szerzőnél Andrassy-ut 48, sz. A lehetséges fiatal író könyvére felhívjuk olvasóink figyelmét.

A századik »Hét«. Kiss József nagy gondalal szerkesztett heti lapjának megjelent a századik száma.

Irtak belé mindazok, kik dolgozataikkal eddig is a lapot előkelő niveaura emelték, jelen irodalmunk legfényesebb tehetségei és az a gárda, melyet Kiss József nevelt magának és irodalmunknak. A rendkívül tartalmas és érdekes számot közleményeikkel gazdagították: *Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Gonda Elek, Tábori Róbert, Rákosi Viktor, Balogh Pál, Herczegh Ferencz* stb. Szébbnél szebb verseket irtak: *Lipcsei Ádám, Dóczi Lajos, Ábrányi Emil, Palágyi Lajos, Szalay Fruzina, Ignotus, Makai Emil, Kisfaludi Attala, Barna Izidor* stb. Az ünnepi szám az elmúlt hétnek valóságos irodalmi eseménye volt.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése **november végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztatásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt —kr.
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre	7 frt —kr
fél évre	3 frt 50 »
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váczi körút 23. sz.

Hazai hírek.

— Az országos magyar ösztöndíj egylet f. évi november hó 30-án Dr. Pollák Henrik elnöklété alatt rendes évi közgyűlését tartotta. A választmány terjedelmes jelentése megemlékezik azon veszteségről, mely az egyletet dr. Hirschler Ignác, Brüll Miksa, Wolfner Gyula, dr. Schoenberg Ármán és Friedmann Mór választmányi tagok elhalálozása által érte. Mindezek elhunytá fölötti mély részvétét a közgyűlés jegyzőkönyvébe iktatni határozza és azon kívül azon kiváló érdemekre való tekintettel, melyeket dr. Hirschler Ignác az izraelita hitfelekezet ügyei körül egyáltalán és különösen ezen egylet létesítése és fejlesztése körül szerzett, határozatlik: hogy egy 100 frtos egyleti ösztöndíj örök időkre évenként mint dr. Hirschler Ignác-féle ösztöndíj fog adományoztatni. Az összeállított kimutatás szerint az egylet fennállása óta 51.700 frt lett ösztöndíjakban kiosztva, és a kiosztott ösztöndíjakban az ország 49 különböző törvényhatósága területéről származó tanulók részesültek.

Az egylet vagyona, mely 63.862 frt. 02 krt tesz ki, a magyar földhitelintézetnél van letéti kezelésre elhelyezve. Az évi számadások megvizsgálására Adler Lajos, dr. Baumgarten Antal és Sternthal Adolf egyleti tagokból álló bizottság neveztetett ki. Miután az elnökségnek és választmányának eddigi működésére nézve felmentő bizonyítvány adatott és köszönetszavaztatott, megejtettek a választások. Egyhangulag meg lettek választva: Elnökül dr. Pollák Henrik, alelnökül dr. Kohn Sámuel rabbi; titkárokul, dr. Simon József és dr. Stiller Mór; pénztárnokul Deutsch Jakab, ellenőrül Müller Vilmos, Választmányi tagokul Adler Lajos, dr. Báron Jónás, dr. Baumgarten Antal, Bloch Mózes, dr. Chorin Ferencz, Deutsch Antal, Deutsch Sámuel, Deutsch Sándor, dr. Ehrenhaft Rezső, dr. Goldziher Ignác, dr. Goldziher Vilmos, Dr. Kayserling M., dr. Körösi József, kisteleki Lévy Henrik, dr. Mandel Pál, Sternthal Adolf, Schweiger Márton, dr. Schweiger Zsigmond, dr. Stiller Bertalan, Sváb Sandor, erényi Ullmann Imre, Wahrmann Mór, Wahrmann Sándor és dr. Weinmann Fülöp.

— *A pesti Chevra-Kadisa 3 éves ciklusa befejeződven, s. hó 6-án újra kezdetét veszi a tagok felvétele s tart folyó hó 14-ikéig. A vezetőség és a tagjelöltek között ez okból nagy az élénkség. A jelentkezők száma már eddig is új terfoglalásról tesz tanúságot. Ami természetes is, azon áldásos tendenciájú munka után, melyet lapunk két első cikke méltat. De hát élénk emlékében él a főváros zsidóságának az is, hogy ez az egylet volt az, mely, hogy a legközelebbi tényeket említsük, a pompás pesti új zsidó kórház létesülését főként elősegítette, fedezellen terhének 70 %-át viseli ma is, s csak mostanában határozta el, hogy rászoruló tagjai számára új szinylök házát építtet. Különben szóljanak itt minden egyéb méltatás nélkül a beszédes számok, melyek a pesti Chevra-Kadisa munkájára a legszebb világot vetik. Az 1888. év összes kiadásai 114,206 frt 28 krt, 1889-ikéi 116,753 frt 02 kr. és az 1890-ikéi 113,765 forint 98 kr. voltak, ami együttesen 344.725 frt 28 krt tesz ki. Ezen összegből a 3 év alatt a szegény- és beteggyámolítás kiadásai 105,778 frt 47 krt, a szinylök házának fenntartása 32,789 frt 96 krt. s a temetések rendezése 82,410 frt 20 krt vett igénybe. Az eltemetett 5700 halott közül 3279 temetését ingyen rendezték, ami 45827 frtjába került az egyletnek. Azonkívül emlékműpélyek, sírkert fenntartása s. nagyobb összegekkel terheltek az egylet pénztárát. — Megemlítjük még, hogy a 3 év előtti beiratások alkalmával 900 új tag vétette fel magát.*

— **Hitszónoklat minden szombaton.** A pesti izraelita hitközség előjárósága újban azt az üdvös határozatot hozta, hogy a dohány-utczai nagy templomban *egyellen szombaton sem szabad, hogy a hitszónoklat elmaradjon.* Egyszersmind intézkedett, hogy a templom két rabbijának (dr. *Kohn* és dr. *Käyserling*) akadémizálására esetén, helyettes, de *mindig csak magyar* hitszónok pótolja őket a szószékben. Ez állásra az előjáróság dr. *Büchler* Adolfot, a rabbiszeminárium egyik legképzettebb növendékét választotta meg. Dr. *Büchlertől*, kiről a saját kollegái is (ami pedig nagy dolog!) azt vallják, hogy daczára fiatal korának joggal megilleti a *hidós* nevet, csak a napokban jelent meg egy nagyobb tudományos mű első kötete, melyet a »*kaiserliche Akademie der Wissenschaften in Wien*» adott ki és melynek czime: »*Untersuchung der Entstehung und Verwendung der hebräischen Accente.*«

— **A király elismerése.** Buziási *Eisenstädter* Ignác kir. keresk. tanácsost, a 23. izr. községkerületnek, a temesvári izr. hitközségnek, valamint a temesvári keresk. és iparkamarának elnökét stb. a temesvári kiállítás létésítése körül szerzett érdemeiért ő felsége legmagasabb elismerésének kifejezésében részesítette. A kitüntetésnek — mint nekünk írják — annál nagyobb fontosságot tulajdonítanak megveszte, mert egyedül dr. *Molnár* Viktor főispán részesült hasonló elismerésben. *B. Eisenstädter* Ignác ez alkalomból a multszombaton és vasárnapon lelkes ovatiók tárgya volt. Szombaton a hitk. és Chevra képviselői tisztelegtek nála dr. *Lówy* Mór főrabbi vezetése alatt, ki nek szép üdvözlő beszédére az ünnepelet meghatóttan válaszolt, kiemelvén, hogy erejét és törekvéseit a zsidóság tekintélyének emelésére fordítandja. A keresk. és iparkamara *Ikcza* Nándor alelnöke vezetése alatt ugyanaz nap tisztelgett. A *Lloyd*-társulat választmánya, melynek a kitüntetett első igazgatója, *Tedeschi* János keresk. tanácsossal élén vasárnap délelőtt tisztelgett. A *Maskil* el D. l. egylet, melynek *Eisenstädter* szinten elnöke, a Temesvárt székelő kir. hivatalok főnökei és számos más előkelőség szintén üdvözölték.

— **Védtelen gazdagok.** Tulajdonképpen emberek ők is, szegények (értem a gazdagokat) és ha alaptalanul megtámadják, becsületüket meghurczolják, fáj nekik is, az istenadta millimosoknak De nincs számukra irgalom, ha szegény ember emel ellenük panaszt. Minél nyomorultabb a panaszló, annál bizonyosabb, hogy kihallgatás nélkül ítéljük el a bevádolt gazdagot. Köztünk maradjon, ez így helyes is; mert sok esetben a gazdag tényleg könyörtelenül bánik a segélyért hozzáforduló szerencsétlennel, meg aztán csak társadalmunk finomult és nemesbült érzésére vall, ha mindig kész a panaszló nyomornak pártjára állani. Csakhogy a szentírás is, a szegények és megszorultak eme oltalma, vára, megparancsolja, hogy igazságtalanok ne legyünk még a szegé-

nyek kedvéért sem. (Mózes II. 23. 3.) Már pedig nagy igazságtalanság meghurczolni egy nemes érzése, jótékony-sága, a közjónak számos éven át tett jeles és önzetlen szolgálatai által kiváló és általános nagybecsült férfit nevet, pusztán azért, mert egy segélyt kereső szegény asszony a legdurvább embertelenséggel vádolja. Ne feledjük, hogy igazságszeretetünkre joga van nemcsak a szegénynek. Hogy nem jutott eszükbe azoknak, kik a lefolyt héten a pesti izr. hitközség annyi igaz érdemet szerzett alelnöknek nevet pellengérré állították (nagyon helyesen cselekedett, hogy a támadásokat czáfolatra nem méltatta), hogy az a szegény asszony tán hazudik? — Pedig hazudott. Hogy honnan tudom, megmondom. Azt a megható történetet, melyet az ügygyel foglalkozó lapok az asszony elbeszélése után közöltek, *Löwenkopf* Ignáczné 3 év előtt e sorok írójának is elmondotta; ki akkor érdekében *Bischitzné*hez fordult, és egész boldog volt, midőn a nemes jótévedő rövid uton 30 frtot utalványozott a szegény asszonynak. Elmentem magam *Löwenkopfné* lakására, hogy a jó hirt neki megvigyem. Röviddel azután a hitközséghez segélyért fordulók közt találtam s rimázkodására ott is közbejártam érdekében. De nem tettem ezt, midőn alig egy héttel később a *Chevra-Kadisá*-nál kéregetők közt találkoztam vele. *Löwenkopfné*t már akkor professzionátus kéregetőnőnek tartottam, ki különféle költött szerencsétlenségek által felkeltetni igyekszik az emberek jótékony-ságát. *Löwenkopfné* ezek után ismét lakásomra jött, (akkor férje eltűnésével operált) midőn azonban észrevette, hogy semmi szín alatt sem ülök fel kérésének, úgy kezdte magát viselni, hogy bizony, bizony velem is majd úgy járt, mint *Deutsch Sámuel* urral, azaz, hogy májdnem kiutasítottam lakásomból *Deutsch Sámuel* sajátjából (miután a község pénztárából egy és ugyanazon szegényt rövid egymásutánban többször támogatni nem lehet) ismételve megajándékozta *Löwenkopfné*t majd 5 frttal, majd kisebb összegekkel, és kiutasította irodájából, midőn meggyőződött arról, mit én már 3 év előtt tudtam — Ez a tény, ez és semmi egyéb. — Igazságot, uraim, a gazdagok iránt is! mert ha ártatlanul bántjuk, nekik is épp úgy fáj, mint akár melyik szegény ördögnek. Sz. M.

— **Kinevezés** Ő felsége *Szilágyi Dezső* igazságügyminiszter előterjesztésére szombathelyi királyi törvényszéki bírónak hitrokonunkat dr. *Schubert* Emil jeles fővárosi ügyvédet nevezte ki.

— **Magyar rabbi külföldön.** Dr. *Hoffman* Emil, lapunk berlini dolgozótársát a *reichenbergi* (Csehorsz.) hitközség 39 pályázó és 7 meghívott rabbi közül egyhangulag lelkipásztorává választotta meg. *Hoffman*, ki mindössze 24 éves, a legifjabb volt a pályázók közül.

— **A magyar büntető-egylet,** mely a héten alakult meg, titkárjává dr. *Baumgarten* Izidor, budapesti törvényszéki bírót s egyik választmányi tagjává dr. *Fayer* Lászlót egyetemi rk. tanárt választotta meg.

— **Diszes esküvő.** Weiner Hugó, a Weiner és Grünbaum cég beltagja a dohányutczai zsinagógában vasárnap vezette menyeczet alá Grünbaum Stefániát. A templom ez alkalomból annyira megtelt, mint csak nagy ünnepeken szokás s az előkelő vendégsereg sorában ott volt Lukinác z tábornok, Jellinek orsz. képviselő, Mérő János főv. tanácsos, Jellinek Henrik a kereskedelmi csarnok elnöke, a hitközségi előjáróság és a fővárosi kereskedővilág crémje. A szertartás énekes részében Lázarus főkantor kitett magáért és dr. Kohn rabbi eskető beszéde is legszebb e nemű termékei közé tartozott.

— **Pozsonyi hírek** Tudósítónk írja: A mindkét hitközség tagjai által felállított izr. népkönyhát mult hó 23-án adták át fényes ünnepélyességgel nemes hivatásának. A felavatáson dr. Stein Lipót elnök tartotta a csinos alkalmi beszédet. Az ünnep alkalmából 200 ingyen jegyet osztottak ki. — A jesiván a beiratásokat már befejezték és Schreiber B. igazgató főrabbi szép megnyitó beszéddel, melyben a hallgatókat vallásosságra, szorgalomra és kitartásra intette és a kevésbbé vagyonos hallgatókat az álszégyen letevésére és a segélyegyletek igénybevételére bátorította, mult hó 29-én megkezdte az előadásokat. A beiratott hallgatók száma 324. — A kereskedői-kör társas estélyeit dr. Wertner Mór alelnök m. hó 27-én nyitotta meg. — A cong. izr. hitközség vártelek- és hosszu-utca sarkán építendő templomának terveit, a helyi szemle megírtása után a városi hatóság helybenhagyta, de az építéshez még nem lehet hozzáfogni, mert a katolikus hitközség megbizásából, ennek ügyésze dr. Umlauff a határozatot megfelebbezte s megsemmisítését újra kérelmezi, ezt avval indokolván, hogy az építendő templom a szomszédos koronázó székesegyházat nyugatról láthatatlanná teszi, holott törekvésük azt minden oldalról szabadabbá tenni, továbbá mert a templom közelsége — 57 méter a távolság — a katolikus hívők vallásos érzelmeit sérti(?), mi esetleges surlódásokra fog okot szolgáltatni.

— **A battonyai izr. hitközség** Fischer Zoltán takarékpénztári igazgató elnöklete alatt november 22-én közgyűlést tartott, mely a mostani dűledező templom helyébe ujnak építését határozta el. A templom költségeit aláírások ulján szerzik be, s gyűjtéseket a megye területére is kiterjesztik. Az első aláíró 1000 frttal a község elnöke. Az építést jövő márcziusban szándékoznak megkezdeni.

— **Uj zsinagóga Beszterczen.** A besztercezi izr. hitközség véglegesen elhatározta, hogy uj zsinagógát épít és költségeire 18,000 forintot már ala is irtak.

— **A nagyszombati st-qu. hitközség,** az ottani orth. hitközség példáját követve, elhatározta, hogy egy uj templomot fog építeni.

— **Horovitz Lipót,** a nagyhirű festő, mint értesülünk, állandóan Budapesten fog ezentul tartózkodni s teljesen feladja varsói műtermét.

— **Torontálmegye főispánjának beiktatásán,** mint nekünk írják, felekezetünk is tisztelgett még pedig az őt megillető helyen. A papi küldöttségnek, mely dr. Klein Mór nagybecskereki főrabbi vezetése alatt üdvözölte Rónay főispánt, Fogel Nátan nszt.miklósi, dr. Rosenstein Mór n.kikindai és Pollák tbecsei rabbik voltak a tagjai. A hitközség küldöttségét szintén dr. Klein vezette. A főispán mindkettőt szívesen fogadta és egyetertésre meg összetartásra buzdított úgy a sajátos, mint a közérdekek terén.

— **A temesvári-belvárosi izr. nőegylet** mult héten tartotta meg tisztujító közgyűlését, mely alkalommal az egylet eddigi érdemdus elnökét Scharman Mária asszonyt, sok évi lankadatlan fáradozásai elismeréseül élethossziglanra tb. elnökké választották. Ugyancsak e rendkívüli látogatott gyűlés közfelkiáltással buziási Eisenstädter Linát az egylet eddigi alelnökét elnökévé, Heim Sálit örökös tb. választmányi taggá, miskolczi Gotthilf József-nét alelnökké és pénztárossává Gischmay Rózát szótöbbséggel választotta meg. A választást követő napon az uj választmány testületileg tisztelgett az uj elnökségnél.

— **Szilágyosomlyóról** írja levelezőnk: Néh. Wesselényi Miklós bárónak Zilahon szobrot fognak emelni, melynek szoborbizottságába a szilágyinegyei törvényhatóság Friedmann Sámuel zilahi nagykereskedőt, dr. Berger János megyei főorvost, Katz Jakab náprági és Kandel Ferencz peéri földbirtokosokat is kiküldötte.

— **Lakodalmak.** Barkóczy Izsó Zentán f. hó 29-én menyeczet ala vezette Pollák Renét, Pollák Henrik tekintélyes topolyai földbirtokos leányát. A fényes esküvön Zenta város színe-java kísérte a fiatal párt, kiket dr. Klein főrabbi csinos beszéd kíséretében adott össze. Este a »Jenő szállóban« lakoma volt, melyet tenger sok felköszöntő és táncz követett. A fiatal párt vagy 80 sürgönyben üdvözölték. — Dr. Fodor Jenő kecskeméti ezredorvos a fővárosban oltárhoz vezette Margalit Dagmerr, Margalit Mór toldii tekintélyes földbirtokos leányát. — Goldzieher Géza budapesti papirkereskedő örök hűséget esküdött Weltner Ilmának, Weltner József fővárosi kereskedő leányának. A fiatal párhoz dr. Kayserling szép beszédet intézett. — Adler Simon a siketnéma intézet tanára Schlesinger Saroltával, Schlesinger-féle fővárosi részvénytnyomda üzletvezetőjének leányával házassági frigyre lépett. Az uj házaskhoz dr. Kohn Sámuel csinos alkalmi beszédet intézett.

— **A »Times« Kohn Dávidról,** kinek tollából lapunk mai számában is kitünő cikket talál az olvasó, egyik minapi számában sok elismeréssel nyilatkozott. A gabonahatáridő üzletről irt könyvét, melyet a m. tud. akadémia pályadíjjal koszoruzott, s a mely német nyelven is megjelent, ismertette az említett lap s azt mondja felőle, hogy »a könyv bizonyos kereskedelmi körökre nézve igen becses, minthogy a közgazdaság oly ágát tárgyalja, mely eddig nem találkozott általános figyelemmel».

— **Halálozás.** *Freund* Nándor, a Freund és Neuschloss budapesti vállalkozó cég egyik tagja, mérnök hosszú betegeskedés után Arcoban 45 éves korában elhunyt. Holttestét a fővárosba szállították, és nov. 30-án nagy részvét mellett kísérték örök nyugalomra. Freund, kit előkeelő család gyászol, életében igen becsült és kedvelt alakja volt a főváros társadalmának.

— **Mégegyszer a czeglédi templomépítés ügye.** Az áldatlan háborúságot, mely a czeglédi új zsinagóga építésének tárgyában tartott gyűlést — mint már két rendbeli tudósításban is bemutattuk, botrányossá tette; — Bleier Gyula ur Czeglédről az »Egyetértés« mult vasárnapi száma révén beleterelte a nyiltterezés medrébe is. — Bleier ur nyanyis annak daczára, hogy loyaltásunkban helyesen bizva, az ő igazságot kérő tudósításának, — terjedelménél és terünknel fogva, igaz, hogy csak kivonatosan, — helyetadtunk, az első tudósítás beküldőjét az említett lapban külön is megtámadandónak tartotta. E tekintetben való eljárásának elbirálása nem levén czélunk, azt teljesen figyelmen kívül is hagyjuk. Megtámadott, s megbízható forrásnak jelzett tudósítónk reputációja érdekében azonban szükségét láttuk annak, hogy a dolog tárgyi oldalát tisztázzuk. E végből bekértük az említett izgalmas gyűlés jegyzőkönyvének másolatát, melyben a következő lényegesebb konstatálni valókat olvassuk: Elnöklő Váradi Dávid a gyűlés megnyitása s a jegyzőkönyvhiteltesítők kineveztetése után elmondja, hogy a m. év október 2 ra a templomépítés elvi kérdésének eldöntése czéljából meghívott közgyűlést tárgyalás nélkül azért oszlatta fel, mert akkor az eszme még nem érlelődött volt meg eléggé, mert a megjelent tagok száma kisebb volt, mint a minő az ily fontos kérdés eldöntéséhez szükséges és megkívántató s végül, mert időt akart engedni a gondolkodásra és az akarat szabad nyilvánítására. Az építést »a jelenlegi templom szük volta, de különösen a női templom czélszerűtlensége és egészségi szempontból minden tekintetben meg nem felelő állapota kívánják.« Konstatálja, hogy az alapszabályok 40-ik §-a értelmében joga volna az elvi kérdést egyszerűen szavazás alá bocsájtani, mégis megengedi, hogy az ügyre vonatkozólag nézetének bárki is kifejezést adhasson, amihez azonban tárgyszerűséget és higgadságot kér. Ezután Bleier Gyula kérdest intézett az elnökhöz, hogy van-e tudomása 2 rendbeli interpellációjáról, melyeket a községi jegyzőnek levélbelileg bejelentett, s kérdi miért nem kap erre szólásjogot. Az elnök előadja, hogy tud a bejelentésről, azonban tekintettel arra, hogy a közgyűlés csak igen fontos tárgyban határozott interpellációnak hely nem adható, hanem az arra való illetékes forum a képviselőtestület. Bleier ur erre határozottan követelte a szólásjogot amire nagy zaj keletkezett. Egy felszólalás után Bleier ur ismét szólási jogot követelt interpellációja előterjesztéséhez, minek az elnök által történt ellenzése után

Bleier ur kijelenti, »hogy azt senki által nem engedi latolgatni, amit ő mondani akar, azért interpellációját előterjeszti. — Elnök Bleier Gyulától megvonja a szót. Zaj és láрма keletkezett, — miközben a tisztelendő rabbi ur az emelvényre lép és szólani kíván — Bleier Ignác a rabbi ur felszólalása ellen tiltakozik és felhívja, hogy ne merjen szólni — »Bleier Kálmán fenyegetőleg figyelmezteti a papot, hogy álljon el a szótól.« — »Elnök figyelmezteti Bleier Kálmánt cselekedetének következményeire.« — — »Éktelen zaj és láрма keletkezett, mi alatt Schwarz Bernát a rendőrbiztost és rendőröket hívott a közgyűléshez, akik megjelentek a helyszínén.« — A rabbi csillapító szavai után, »miután a zaj és láрма tovább is tartott, elnök a közgyűlést 10 perczre azon kijelentéssel függeszti fel, hogy ezen 10 percznyi szünet alatt az előjárósággal gyülesezik, amely gyűléshez az előjáróságon kívül a tiszt. rabbi urat is meghívja.« — A jegyzőkönyv e részét az elnökön és jegyzőn kívül Barta Mór, dr. Jakobovits Miksa, Fischer Jakab és Beck Jakab irták alá. — Az előjárósági ülésen Váradi elnök avval indokolja, hogy Bleier Gyulától a szólási jogot megvonta, mert ez kijelentette, hogy interpellációi a templomépítés tárgyát nem érinik s felveti a kérdést, vajjon az előjáróság helyesli-e eljárását, vagy kívánja-e, hogy máskép intézkedjék? — »Az előjáróság helyesli és minden tekintetben helyben hagyja az elnök eljárását« és utasítja, hogy »artsa fönn továbbra is az eddig tanusított eljárást s csakis a tárgyat illetőleg engedje meg a szólást« zaj és láрма esetében pedig jelentse ki, hogy a vélemények elmondása ily körülmények között lehetetlenné lévén téve, az elvi kérdés elhatározását szavazás alá bocsájtja.« — E jegyzőkönyvet az elnök és jegyzőn kívül aláírták: Barta Mór, dr. Jakobovits Miksa, Klein Sándor és Berger Ignác. — A folytatólagos közgyűlésen elnök jelenti az előjárósági tanács határozatát. — Majd felhívja elnök a szólásra jelentkezett Bleyer Gyulát, hogy adja elő mondanivalóját, figyelmeztetvén őt a tárgyilagosságra. — »Bleyer elnök felhívását figyelembe nem veszi és kijelenti újból, hogy beszédjét korlátoltatni nem engedi, hanem azt mondjn ami neki tetszik és amit akar.« — »Éktelen zaj és láрма követte Bleyer Gyula kijelentését, amely szünni nem akart.« Erre elnök az előjáróság utasításához híven elrendeli a szavazást, melynek lefolyásáról azt állítja a jegyzőkönyv, hogy az elnök háromszor is hirdettette, mikor zárják le a szavazásokat, még pedig első ízben félóra val a záróra előtt. — A szavazás eredménye 41 igen és 13 nem volt. A jegyzőkönyv e részét elnök, jegyző s a már említett dr. Jakobovits és Barta Mór kivül, Kohn Gábor és ifj. Berger irták alá. — Ezek után azt hisszük, a Bleyer ur által megtámadott tudósítónk és tudósításunk védelmére részünkről fölösleges minden egyéb megjegyzé-

Külföldi hírek.

— Orosz zsidó menekülők — mundérban.

Két versio is kering. Az egyiket a Kölnische bocsájtotta világgá s a következő: Krakóból Myslovitzba 26 orosz zsidó kivándorló érkezett, kik onnan Afrikába készülnek és a *nubiai határon* az ottani rablótámadások ellen való védelem céljából fognak letelepítettetni. Van velük hat csecsemős asszony is. A férfiakat katonai szolgálatra három sergeant képezte ki, kik a Wiszmann-féle kelet-afrikai védőseregben szolgáltak. Egyenruhájuk fényes, gombos bőröltöny, egyforma sipka és hosszuszáru csizma. Ezenfelül bőven ellátták őket feherneművel, gyapju takarókkal és lábbelivel. A kivándorlók katonai kiképzetésüket és ellátásukat *Friedmann* krakói földbirtokos költségén nyerték. Krakóból a bremai kikötőbe szállítják őket s innen a Stutgárt gőzösön utaznak Afrikába. — A másik (a berlini »Jüdische Presse« szerint egyedül helyes) versio nyomán a 26 ember tulajdonképpen csak 21 ember, kik első transportját képezik azon orosz és *galicziai* zsidóknak, kiket *Friedmann* Pál berlini bankár a suezí tengeröböl nyugoti partján, ott, hol a régi Midiant sejtik (tehát nem a nubiai határon) szándékszik letelepíteni, még pedig nem a »rablótámadások ellen való védelem céljából«, hanem tisztán azon nemes föltevással, hogy a hontalanná lett zsidók egy részének ott új otthon teremtse. A tervezeit gyarmaton több száz család lenne letelepítendő, de csak akkor, ha az előmunkálatok mind befejezve, a házak készen és a földek termékenyítve lesznek. Ez a feladata az említett 21 embernek, akiket, hogy a szomszédos beduinok esetleges támadásainak ellenállhassanak, Seebach száz tiszttel vezetése alatt katonailag teljesen kiképeztettek, s akik majd később a gyarmat megnagyobbítása után rendőri szolgálatot fognak végezni. A szállítási és telepítési kiadások jelentékeny költséget *Friedmann* egyedül a saját zsebéből fedezi és csak ismételt helyszíni tanulmányok után fogott terve kiviteléhez. Az egyiptomi főnhatóság alatt csak névleg álló ezen territorium politikai viszonyainak ismerői mindamelllett komoly aggodalommal kísérik *Friedmann* tervének sikerülését. Megemlítésre méltó, hogy *Friedmann* bár másod ágról zsidó származású: keresztény. A 21 bevándorló között, kik még a múlt hó derekán megkezdtek utazásukat, két metsző is van.

— **Hebrew Institut** a neve annak az új tanintézetnek, melyet a newyorki zsidóság m. hó 8-án adott át hivatásának. Az éjszakamerikaiak azon roppant áldozatok mellett, melyeket — mint az a berlini konferencián felolvasott s lapunkban már ismertett jelentésből kitűnik — az orosz menekülők javára hoznak, ezen intézet létesítésénél is csak a bevándorlók szükségleteire voltak tekintettel. Az új épület, mely az orosz lengyel zsidók negyedéhez közel a Jefferson street és east Brodway sarkán 8000 lábnyi területet foglal el, román stílusban épült s öt emeletes. A földszinjén 700 személyre szóló felolvasó terem van. Első emeletén az igazgatói lakások, 5 óvoda tanterem és a kézműiskola nagy tanterme van. A második és harmadik emeletet 10 nagy tanterem a »Joung mens hebreu association« olvasóterme és az »Agilar free library« könyvtárterme foglalják el. A negyedik emeleten van elhelyezve a »gymnasium« azaz a nagy tornaiskola, melyhez fürdők

is csatlakoznak. Az épület tetőzetét nyárára kertté lehet átalakítani s a gyermekesereg odajárhat üdülni. Az intézet különben a modern technika minden vívmányával van berendezve, van benne gőzfűtés, gáz és villamvilágítás. A colossális épület 280,500 dollárba, körülbelül 700,000 frtba került. Az épület létesítését leginkább *Schiff* H. Jakabnak köszöni.

— **Az angolországi gyűjtések**, melyek az orosz zsidók javára folynak, megnyitották a keresztények szívét és zsebeit is. A névtelenül adakozók mellett ott találjuk *Rosberry* Károly, Bismarck gróf barátjának nevét 300 font sterlinges és *Westminster* hercegeét 200 font sterlinges adománya mellett. Az eddigi gyűjtések eredménye 10,000 font sterling, = 1,200,000 frt.

— **Ismeretlen jöltevő.** Jeruzsálemben az ottani zsidó kórház részére egy ismeretlen jöltevő 11,000 frankos alapítványt tett, azon kéréssel, hogy az ágyakat »Salamon alapítvány« felirással lássák el. Jelenleg 45 alapítványa van a nevezett kórháznak.

— **Az olasz Wekerle**, *Luzatti*, Itália pénzügyminisztere, aki tudvalevőleg zsidó, az olaszországi deficites világot a mi Wekerlénk pénzügyi egyensúlyos útjára tereli. A f. hó 1-én megkezdődött pénzügyi budget tárgyalása alkalmával ez okból nagy óvációkban részesítették *Luzattit*. *Exposéjánál* jelen volt valamennyi minisztertársa s beszédje után ugy ezek, mint számos képviselő üdvözölte őt.

— **Egy szabadsághős halála.** Florenzben a napokban temették el nagy részvét mellett *Signor Sabbato Montefiore*, *Garibaldi* vitéz gárdájának egyik legvitézebb bajnokát. A rabbi beszéde után *Arriobene* gróf, a hadastyánok elnöke, bucsuzott el megható szavakban az elhunyt hőstől.

— **A francia parlament** ez évben is egyhangulag megszavazta a kultuszminiszteri budget következő tételeit: a zsinagógák személyzetének (nagy-rabbi és rabbik) 133,533 frankot; a párisi rabbiképző részére 22,000 frankot; a protestáns- és zsidó imaházak jó karbantartására 38,884 frankot.

— **»Attorney-General«** A legutóbbi államtisztviselői választások alkalmával, egy newyorki nov. 12-iki keletü értesítés szerint, *Rosenthal* Simont a legfőbb jogi politikai állásra választották meg, melyet amerikai zsidó előtte még el nem ért. *Rosenthal* New-York államterületére attorney-generállá választották meg, mely állás az igazságügyminiszteré után a legmagasabb.

— **A déloroszországi paraszthirtokok és a zsidók.** A »Now. Wremja« szerint az orosz kormány most azon déloroszországi paraszthirtokokról, melyek zsidók tulajdonát képezik, vagy azoknál vannak bérben, statisztikai adatokat gyűjtett. A kormány állítólag elhatározta, hogy a zsidókkal a birtokokra vonatkozólag kötött vételi- és bérszerződéseket érvényteleneknek fogja nyilvánítani és a zsidóknak meg fogja tiltani, hogy a falvakban tovább tartózkodjanak.

— **Az orosz zsidó koloniák feloszlása.** Oroszországból megbízható forrás jelenti, hogy a kormány azon zsidó kolonisták birtokait, kiknek a földmivelésen kívül egyéb keresetforrásuk is van, ki fogja sajátítani és eltelepíti őket a zsidó tartózkodási jogu vidékekre, hogy ott tartózkodjanak. Miután a zsidó gyarmatosoknak, beavatottak állítása szerint, átlag sokkal kevesebb földjük van, hogy sem magából a földmivelésből megélhetnének, ennél fogva az oroszországi zsidó földmives koloniák föloszlása várható.

— **Az orosz-lengyelországi zsidók** az 1882-iki májusi »időleges törvényeknek« eddig nem voltak alávetve. A kormányzó tanács azonban a napokban elhatározta, hogy a lengyel királyságnak több, 1869 óta »passady«-nak (mezőváros) vett községei falvaknak tekintendők, minek folytán a zsidóknak és idegeneknek a falunak nyilvánított helyekről el kell távozniok.

— **A hollandi kormány** Asser T. C-t., az amsterdami egyetemen a népjog hírneves tanárát Londonba küldötte ki a munkáskérdés tanulmányozására.

— **Az Institut új tagja,** *Ascoli* szenator, a kiváló nyelvész, a milánói Institut tagjává választotta,

— **Polyakov kitüntetése.** Polyakov Jakobot, a híres orosz bankárt, aki államtanácsosi címmel is bír, az orosz csár a Szaniszló-rend I. oszt. jelvényével tüntette ki. Persze, a nagyon gazdag zsidót, ha a szükségét látják, ordóval is marasztalják az atyuska birodalmában.

— **Egy kis malheur.** Az osztrák képviselőházban f. hó 1-én *Lichtenstein* hg., az antiszemita vezér hosszabb beszédet mondott, melynek népboldogításra vonatkozó fejtegetései közzé többek között az a megjegyzés is becsuszott, hogy az egyesült német baloldal a nagy tőke érdekei által vezérelteti magát. *Pichler* képviselő nyomban szolgált egy kis leczkével és felszólította ő fenségét, hogy csak egyetlen olyan momentumot említsen, melyben az egyesült német baloldal a nagy tőke érdekeltjei által vezéreltette magát. *Pollak Otto*, dr. *Plener* és a baloldalról számosan azonnali választ kértek a herczegtől, *Wrabetz* közbeszól, hogy a herczeg vádjai csak olyanok, minőket *Lueg(u)er* szokott mondani (famosus szójáték!) *Lichtenstein* herczeg azonban csöndesen elüldögélt a helyén s mindössze egy tagadó mozdulattal adta meg a választ. Erre aztán *Pichler* kijelentette, hogy miután ő főméltósága, *Lichtenstein* herczeg a felszólítása a választ meg nem adta, ennél fogva szavait *hazugságnak* nyilvánítja. (Hosszantartó tetszés a baloldalon). Furcsán esett, de megesezt ez a kis jellemző malheur.

— **46,000 márkás örökség.** *Tausch* volt berlini ügyvéd, aki nem rég hunyt el, egész vagyonát, mely kerek 46,000 márka, végrendeletileg a berlini zsidó hitközségnek hagyományozta. A képviselőtestület minapi gyűlésén az örökség elfogadását elhatározta.

— **Hannoveri főkántorrá** a pesti hitközség főkántora, *Lazarus Adolf* helyébe *Linhardt*, baseli főkántort választották meg. *Linhardt*, ki magyar származásu, tudvalevőleg a pesti főkántorságra is pályázott.

— **Városi orvosnő.** *Bozarevaszban* — mint *Belgrádból* írják — dr. *Eppstein Anna* asszonyt; ki született orosz nő, városi orvossá nevezték ki.

— **Zsidó ezredparancsnok.** Párisból jelentik, hogy *Waldteufel* sorkapitányt ezredparancsnokká nevezték ki.

— **A németországi zsidók történeti társulatának** a berlini hitközség minapi közgyűlésén 2000 márka subvencziót szavazott meg.

— **A török szultán** *Mandel Gusztáv* konstantinápolyi román konzult a külkereskedelem fejlesztése terén szerzett érdemeiért a medszidie rend kommandőrjévé nevezte ki.

Fogorvos BARNÁ Budapest, IV. kerület
váczi-utcza 24. szám. Rendel 9—5 óráig.

Hirdetmény.

A pesti Chevra Kadisa választmányának folyó november hó 10-én kelt határozata szerint a Chevra Kadisa új tagjainak minden 3 évben eszközölni szokott felvétele f. évi december hó 6-ik napjától kezdve ugyanezen hó 13-ik napjáig bezárólag fognak eszközölni.

A szabályszerűen egybealkotott felvételi bizottság f. é. december hó 6-án reggeli 9 órakor, a Chevra Kadisának helyiségeiben (VI. kerület, Váczi-körut 37. szám, 1-ső emelet) kezdi meg működését és a péntek délutánját, valamint a szombati napot kivéve, naponként délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 6-ig szakadatlanul fogja folytatni.

Miről mindazon t. urak, kik a Chevra Kadisa kötelékébe lépni óhajtanak, oly megjegyzéssel értesíttetnek, hogy a Chevra Kadisa alapszabályainak 3. §-a értelmében csakis azok vétetnek fel tagokul, kik a pesti izr. hitközségnek bekebelezett tagjai. Ugyanazért a belépni óhajtók könnyebbségére szintén hivatali helyiségeinkben a felvétel tartama alatt a pesti izr. hitközség bekebelezési bizottsága párhuzamosan állandóan ülést fog tartani a czéltől, hogy mindazok, kik a pesti izr. hitközségnél bekebelezve nincsenek, a Chevra Kadisa tagjainak sorába leendő felvétel előtt a hitközség tagjaiként bekebelezhetők legyenek.

A felvételre való előjegyzések hivatali helyiségeinkben naponként személyes jelentkezés, esetleg pedig posta útján is eszközölhetők.

Budapest, 1891. november hó 30-án.

A pesti Chevra Kadisa előljárósága

Pályázat.

A szombathelyi congressusi izr. hitközség a megürült **rabbi és hitszónoki állásra** ezenel pályázatot hirdet.

Pályázótól megkivántatik, hogy teljesen végzett rabbi s hogy a budapesti kir. izr. országos rabbiképző intézetben nyert végelbocsátási, illetőleg rabbiképesítő bizonyítványnak birtokában legyen.

Javadalmazás: a megállapított szokásos járulékokon kívül évi **1400** frt fizetés, természetbeni lakás és **300** frt hitoktatás utáni jövedelem.

A megválasztott rabbi tartozik a rabbi és hitszónoki funkciókat végezni, az anyakönyvet vezetni és az összes tanintézetekben a hitoktatást teljesíteni.

Pályázók felkéretnek, hogy **összes** tanulmányaikat s netáni eddigi működésüket, valamint családi állapotukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket alulírt hitközség elnökségéhez bezárólag 1892. évi február hó végéig annál is inkább beküldeni sziveskedjenek, minthogy később érkező kérvények nem fognak tekintetbe vétetni.

Szombathely, 1891. évi november hó 25-én.

Dr. Goldsmith Vilmos,
hitközségi elnök.

Pályázat.

A debreczeni izr. status-quo hitközségnél egy zeneileg képzett, énekkar vezetésére képes és a hagyományos ilóimádkozói modorban is jártas **kántor** (ק"ן) alkalmazandó lévén, erre ezennel pályázat nyittatik.

A kántor és énekkara **1800** frt évi fizetéssel javadalmaztatik. Pályázók tartoznak jelenlegi alkalmazásukat, erkölcsi magaviseletüket, családi állapotukat és életkorukat igazoló bizonyítványaikat alólirott előljáráshoz mielőbb benyújtani.

Próba-előadásra kizárólag csak meghívottak bocsájttnak. Utiköltség csak az alkalmazottnak térített meg.

Debreczen, 1891. november 12-én.

A debreczeni izr. hitközség előljárása

Pályázati hirdetmény.

A szegedi zsidó hitközség, elhalálozás folytán megüresedett **500** frt évi fizetéssel, természetbeni lakással és egyéb mellékjövedelmekkel egybekötött **templom-szolga** (שמש) állásra pályázatot hirdet.

Pályázók tartoznak igazolni, hogy a templomi szolgálat minden ágában jártasak, és hogy a magyar nyelvet teljesen birják.

Folyamodók felszöllittatnak, hogy vallás-erkölcsi életükre, korukra, családi állapotukra és eddigi alkalmaztatásukra vonatkozó okmányokkal felszerelt kérvényeinket **f. évi deczember hó 24-ig** a hitközség jegyzői hivatalához benyujtsák.

Vágó (שוחט ובודק)-képeséggel birók előnyben részesülnek. A megválasztott **állását 1892. február 1-én** tartozik elfoglalni.

Szegeden, 1891. november 30-án.

A szegedi zsidó hitközség előljárása.

Minden VÉGELADÁST

felülmul olesóságban

saját gyártmányunk.

Árjegyzéke :

1 drb	creton paplan	—	—	—	—	1.70
1	> vörös nouge paplan	—	—	—	—	2 —
1	> satin cachemir paplan	—	—	—	—	3.40
1	> atlasz cachemir paplan	—	—	—	—	4.50
1	> atlasz paplan	—	—	—	—	8.50
1	> tengerifü matracz	—	—	—	—	3.50
1	> tengerifü matracz 3 részben	—	—	—	—	4 50
1	> lószőr matracz	—	—	—	—	10.—
1	> lószőr matracz 3 részben	—	—	—	—	14.—
1	> ruganyos ágybetét	—	—	—	—	10.—
1	> ruganyos matracz	—	—	—	—	14 —
1	> szalmazsák	—	—	—	—	2.—
1	> ablak tunisz-függöny	—	—	—	—	2.80
1	> asztal, 2 ágyterítő ripsz	—	—	—	—	3.60
1	> asztal- 2 ágyterítő bouret	—	—	—	—	7.—
1	> asztal- 2 > > prima	—	—	—	—	9 50

Szönyegek dus választékban, méterje 24 krtól feljebb

GICHNER SIMON ÉS FIA

paplan és matracz-gyárosok

Budapesten, VII, Ehrzsébet-körut 22. sz.

kereskedők előnyben részesülnek.

Univ. Med. Dr. **RENNER**
vizgyógyintézete

Budapest, VII., Vaiero-utcza 4. sz.

Az intézet, (mely az 1872-iki év óta) fennáll, a Hidrotherapia minden modern eszközeivel van ellátva. Ugyanott a természetszerű kezelés mellett sikerrel gyógyíthatók:

1. **A különféle hátgerincez és idegbajok,** Hysteria, Hypochondria, Melancholia, álmatlanság, fejfájás stb.
2. Szédülés, vértorlódás, vérszegénység, hőség-zavarok, **nemi bajok** és **általános gyengeségek,** midőn ezek minden egyéi szer hatásával daczolnak.
3. Gyomorbélhurut, székrekedés, a belek renyhése, puffadtsága, hasbéli pangása stb.
4. Rheumás bajok.

Télen igen czélszerű berendezés.

Árak mérsékelték. Prospectus kívánatra.

Bentlakók és bejárók felvételnek.

TELEFON 1049. 24-8

EXCELSIOR KÁVÉ

(pörkölt szemes kávé)

saját mód szerint és a belföldön kizárólagosan általunk pörkölt, a legkiválóbb kávéfajokból össze állított keverék, mely a forgalomban eddig előfordult pörkölt kávékat zamat és erő tekintetében jóval fölülmulja és azokhoz képest legalább 25%-nyi magtakarítást nyújt

Az EXCELSIOR-kévé száraz helyen éveken át is megtartja kitünő tulajdonságait.

Finomra való őrlés ajánlatik.

☞ **Kéretik a védjegyre ügyelni.** ☛

Kapható 5, 2, 1 és 1/2 kilós csomagokban. — Kicsinybeni árak: legfinomabb 00 sz faj frt 2.40, finom 0 sz. faj frt 2.20 kilónként.

Első magyar gőzkávépörköldő

WERTHEIMER és FRANKL Budapest.

Minta kívánatra ingyen és bérmentesen.

Kohn Arnold

gazdag sorkóráktárát
(Váczikörut 14, szemben az Andrassy-ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sorkóállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a czég jó hírneve.

☞ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ☛

Karlsbadi czipő - különlegességek!

KAJÁRI DEZSŐ

BUDAPEST, DOROTTYA-UTCZA 8.

Ajánlja

karlsbadi czipőraktárát

urak, nők és gyermekek részére, továbbá a legjobb téli czipők **oraszlak** posztó és filcz czipőit, **parafa talppal** érzékeny és kényes lábra. A legkitünőbb **koresolya-czipőket**, valódi **vizmentes bagaria** és **halina esizmákat**, a legujabb **mikado** reggeli filcz czipők **karácsonyi** és ujévi ajándékoknak igen alkalmasak.

DOROTTYA-UTCZA 8. SZAM.

„P É N Z-

ÜGYI SZEMLE“

a legmegbízhatóbb pénzügyi szaklap és sorsolási tudósító.

Legbiztosabb felvilágosítással szolgál spekulánsok és tőkepenzéseknek.

Minden felvilágosítás díjmentesen nyújtatik és a már most jelentkező előfizetők 1892. április 1-ig a lapot ingyen kapják.

Előfizetési díj 1893. ápril 1-ig **1 frt.**

Kiadóhivatal és szerkesztőség:

Budapesten, Teréz-körut 48.

Telefon 116.

10-1